

Joukkoliikenteen tarjouskilpailu 2025

SEUJOUKJ 13.04.2023 § 15

Joensuun seudun joukkoliikenteen liikennöintikohteiden 2 Hammaslahti-Joensuu-Liperi ja 3 Joensuu-Kontiolahti sopimukset päättyvät 1.6.2025. Kumpaakin kohdetta on liikennöity 16 linja-autolla.

Koska uuden linja-autokaluston toimitusajat ovat pitkiä, jopa puolitoista vuotta, on tarjouskilpailu ratkaistava viimeistään vuotta ennen uuden sopimuskauden alkua. Tämän vuoksi kohteiden liikenne 2.6.2025 alkaen on suunniteltava tänä vuonna. Samoin tarjousasiakirjat on laadittava loppuvuoden 2023 aikana, jotta tarjouskilpailu voidaan käydä keväällä 2024. Joensuun seudullinen joukkoliikennejaosto pyytää nyt lausuntoa sopimusajasta, sopimusmallista ja käyttövoimasta. Syksyllä 2023 pyydetään erikseen lausunto palvelutasosta eli alueittain vuorovälistä, vuoromäärästä ja liikennöintiajasta sekä kalustotyypeistä linjoittain.

Sopimusaika

Päättyvän sopimuksen sopimusaika kohteessa 2 on kolme vuotta ja optiot sekä kohteessa 3 viisi vuotta ja optio. Sopimusaikojen pituuteen vaikuttivat kaikissa kunnissa tapahtuneet kouluverkon muutokset yläkoulujen osalta.

Uudeksi sopimusajaksi esitämme 4, 5 tai 7 vuotta sekä optio 1-3 vuotta. Sopimus ei saa päättyä samaan aikaan Joensuun paikallisliikenteen sopimuksen kanssa vuonna 2028 tai 2031. Mikäli siirrytään sähköbussiliikenteeseen se edellyttää pitkää sopimuskautta sekä kalusto- että latausasemainvestoinnin vuoksi. Myös Lehmon ja Ylämyllyn alueiden tulevat yhdyskuntarakenteen muutokset uusine liikenneväylineen vaikuttavat sopimuskauden pituuteen. Keskellä sopimuskautta ei saisi tulla ennakoimattomia liikenteen lisäystä aiheuttavia muutoksia.

Sopimusmalli

Liikennöitsijöille maksetaan liikennöinnistä kuukausittain jälkikäteen.

Päättyvissä sopimuksissa on ollut käytössä kannusteurakkamalli, jossa on ollut vuosihinta ja muutokset tehdään yksikköhinnoilla (autopäivä, linjatunti, linjakilometri). Kannusteurakkamallissa on maksettu vuoden ajan kiinteää korvausta, minkä jälkeen 30 %:n osuus on sidottu matkustajamäärään. Ongelmana on ollut, etteivät muutoksissa käytettävät yksikköhinnat ole aina olleet suhteessa vuosihintaan eikä kuukausihinta huomioi kausivaihteluita.

Paikallisliikennekohteessa on käytössä Suomessa yleinen bruttomalli, jossa liikennöitsijälle maksetaan yksikköhintojen (autopäivä, linjatunti, linjakilometri) mukaan ajetusta liikenteestä. Liikennöitsijälle voidaan myös maksaa laatupalkkiota asiakastytyväisyystutkimuksen ja liikennöintivarmuuden perusteella. Ajamattomien vuorojen ja palvelurikkeiden perusteella korvausta voidaan vähentää tai sanktioida.

Kohteissa 2 ja 3 esitetään siirtymistä bruttomalliin kuten kohteessa 1 Joensuun paikallisliikenne.

Käyttövoima

Näissä seutuliikennekohteissa käytetään kahdenlaista kalustoa: matalalattiabusseja ja kouluautoina seutubusseja. Myös pienkalusto on mahdollinen.

Puhtaan kaluston direktiivi koskee vain matalalattiabusseja, joista lukumäärältään 41% tulee olla puhtaita ajoneuvoja ja niistä puolet sähköbusseja. Puhtaita käyttövoimia ovat lain mukaan biopolttoaine, kaasu ja sähkö, kansallisessa laissamme ei kuitenkaan ole meille sähköbussivaatimusta. Paikallisliikenteen

tarjouskilpailussa vuonna 2020 halusimme direktiivin mukaisen osuuden puhtaita autoja, joissa sai käyttää uusiutuvaa dieseliä (HVO), biokaasua tai sähköä. Tarjouskilpailussa käyttövoimat oli pisteytetty, vety rinnastettiin sähkөөn.

Linjapituudet Hammaslahden, Kontiolahten ja Liperin suuntaan ovat sellaisia, että sähköbussit ovat jo mahdollisia. Toisaalta linjalla 101 Niittyalahti-Joensuu-Ylämylly sähköbussit pitäisi vaihtaa lataukseen linjan päistä ellemmme salli vaihtoa Joensuun keskustassa, muilla linjoilla vaihto onnistuu Joensuussa. Seutubussejakin löytyy jo sähköisinä, mutta ajosuorite voi olla niin pieni, esimerkiksi Liperi-Ylämylly-Liperi tai Lehmo-Kontiolahti-Lehmo, ettei se ole taloudellisesti järkevää.

Wegas avasi syksyllä 2022 biokaasun tankkausaseman Joensuuhun Wahlforsinkadulle. Kaasubusseja on saatavana sekä matalalattiabusseina että seutuliikennebusseina. Pienkalustossa on vähän tarjontaa sähkö- tai kaasubusseina.

Hintatason ennustetaan olevan lähellä nykyisten sopimusten indeksikorjattuja yksikköhintoja. Suurin merkitys hintaan on liikenteen määrällä. Myös kaluston ikä vaikuttaa hintatasoon, käytetäänkö uutta vai käytettynä hankittua kalustoa. Paikallisliikenteen tarjouskilpailussa vuonna 2020 halvimman ja kalleimman tarjouksen ero oli 10 %, ja kaikkia käyttövoimia tarjottiin.

Tarjousasiakirjojen valmistelua varten pyydämme kunnilta lausuntoa sopimusajan pituudesta, sopimusmallista ja linja-autojen käyttövoimasta. Käyttövoiman osalta pyydämme näkemystä seuraaviin kysymyksiin: Halutaanko puhdasta käyttövoimaa lain vaatimusta enemmän, halutaanko esimerkiksi kaikkien matalalattiabussien olevan puhtaita? Halutaanko kaikkien seutubussien tai osan seutubusseista olevan puhtaita esimerkiksi ajosuoritteen perusteella?

Valmistelija: joukkoliikennesuunnittelija Timo Lappi

Joukkoliikennelogistikon päätösehdotus:

Seudullinen joukkoliikennejaosto päättää

pyytää tulevaa tarjouskilpailua varten kunnilta lausuntoa 31.5.2023 mennessä

- sopimusajan pituudesta,
- sopimusmallista ja
- linja-autojen käyttövoimasta.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

SEUJOUKJ 11.10.2023 § 31

Saapuneet lausunnot ja palvelutaso

Joensuun seudun joukkoliikenteen liikennöintikohteiden 2 Hammaslahti-Joensuu-Liperi ja 3 Joensuu-Kontiolahti sopimukset päättyvät 1.6.2025. Kumpaakin kohdetta on liikennöity 16 linja-autolla.

Joensuun seudullinen joukkoliikennejaosto pyysi tulevaa tarjouskilpailua varten kunnilta lausuntoa 31.5.2023 mennessä

1. sopimusajan pituudesta,
2. sopimusmallista ja
3. linja-autojen käyttövoimasta.

Sopimusaika

Uudeksi sopimusajaksi esitimme 4, 5 tai 7 vuotta sekä optio 1-3 vuotta. Sopimus ei saa päättyä samaan aikaan Joensuun paikallisliikenteen sopimuksen kanssa vuonna 2028 tai 2031.

Joensuun lausunnon mukaan sopimusajan pituudeksi sopivin on seitsemän vuoden sopimusaika ja lisäksi mahdollinen kolmen vuoden optiokausi. Tämä olisi myös tarjoajien kannalta optimaalinen ratkaisu liikennöintikalustoinvestoinnin näkökulmasta, mikä voi näkyä myös tilaajalle edullisempänä hinnoitteluna.

Kontiolahden kunta esittää sopimusajan pituudeksi 4 vuotta ja optioksi 1+1+1 vuotta. Sopimusajan pituudessa on huomioitava teknologian kehitys ja sen tuomat erilaiset mahdollisuudet puhtaampaan ja edullisempaa liikennöintiin.

Liperin lausunnon mukaan sopimusajan tulisi olla riittävän pitkä, jotta uuden kaluston vaatimat investoinnit eivät tarpeettomasti nosta yksikköhintoja.

Kuntien kanssa jatketaan neuvotteluita Lehmon ja Ylämyllyn alueiden yhdyskuntarakenteen muutoksista suhteessa sopimusaikaan. Lopullisesti sopimusaika päätetään noiden neuvotteluiden ja mahdollisille tarjoajille suunnatun markkinavuoropuhelun jälkeen.

Sopimusmalli

Kohteissa 2 ja 3 esitettiin siirtymistä bruttomalliin kuten kohteessa 1 Joensuun paikallisliikenne. Kaikki kunnat kannattivat bruttomalliin siirtymistä.

Käyttövoima

Näissä seutuliikennekohteissa käytetään kahdenlaista kalustoa: matalalattiabusseja ja kouluautoina seutubusseja. Myös pienkalusto on mahdollinen. Puhtaan kaluston direktiivi koskee vain matalalattiabusseja, joista lukumäärältään 41 % tulee olla puhtaita ajoneuvoja ja niistä puolet sähköbusseja. Puhtaita käyttövoimia ovat lain mukaan biopolttoaine, kaasu ja sähkö, kansallisessa laissamme ei kuitenkaan ole meille sähköbussivaatimusta.

Joensuun lausunnon mukaan ilmastotavoitteidenkin takia kaikissa matalalattiabusseissa tulee käyttövoimana olla jokin seuraavista puhtaista käyttövoimista: biokaasu, sähkö, uusiutuva diesel (HVO) tai vety. Muussa bussikalustossa ei puhdasta käyttövoimaa, niiden kohtuullisen vähäisen ajosuoritteen ja kustannusten takia, ole syytä pitää tarjousvaiheen vaatimuksena. Tarjouskilpailussa käyttövoimien pisteytys tulee toteuttaa siten, että energialähteille biokaasu ja sähköenergia asetetaan sama pisteytys.

Kontiolahden kunta esittää linja-autojen puhtaan käyttövoiman osuudeksi matalalattiabusseissa vähintään direktiivin vaatima määrää sekä suosivansa puhtaiden ajoneuvojen määrän lisäämistä sopimuskauden aikana. Puhtaiden ajoneuvojen lisäämiseen sopimuskauden aikana luodaan kannustinjärjestelmä niin matalalattia- kuin seutubusseissa. Valmiusasiat huomioiden dieselbusseja ei voi poistaa kokonaan käytöstä, vaan ne ovat tarvittaessa käytössä mahdollisissa häiriö-/poikkeustilanteissa tarvittavilta osin. Dieselbussien kierrätystä kaupunki-alueilta seutualueille ei kannateta. Kontiolahden kunta korostaa kuitenkin kokonaistaloudellisesti edullisen vaihtoehdon suosimista käyttövoiman valinnassa.

Liperin lausunnon mukaan käyttövoiman osalta matalalattiabusseihin tulee jo direktiivin kautta minimivaatimus tietystä osuudesta puhtaita ajoneuvoja. Kunnan taloudellinen tilanne on kuitenkin merkittävästi heikkenemässä vuodesta 2024 alkaen. Kestävän kehityksen tavoitteiden ja taloudellisten realiteettien väliltä joudutaan hakemaan kompromisseja. Direktiivin minimitaso voisi riittää lähtökohdaksi matalalattiabusseissa ja tätä suurempi osuus puhtaita ajoneuvoja voitaisiin pisteyttää. Myös puhtaiden ajoneuvojen käyttövoimavaihtoehdot voidaan pisteyttää. Seutubussien osalta euroluokan korottaminen sekä kalustolle asetettava ikävaatimus voisivat olla tässä vaiheessa riittävät toimet. Kuten

lausuntopyynnössäkin on todettu, seutubussien osalta vaatimus sähköbussista ei pienehkön ajosuoritteen vuoksi ole taloudellisesti järkevää.

Palvelutaso

Joensuun seudun joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet on määritelty seudullisessa joukkoliikennejaostossa 20.5.2012 § 31, 6.4.2017 § 12, 12.4.2018 § 14 ja 10.6.2020 § 23.

Liikennepalvelulain tultua voimaan 1.7.2018 joukkoliikenteen palvelutason määrittely ei ole enää joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen lakisääteinen tehtävä. Palvelutasotavoitteilla voidaan kuitenkin kuvata sitä, millaisia joukkoliikenteen palveluja alueella halutaan tarjota ja millaiseksi toimivaltainen viranomaisen pyrkii kehittämään alueen joukkoliikennepalveluja.

Tarjouskilpailua varten päivitetään vuonna 2018 hyväksytty palvelutaso Joensuu-Hammaslahti, Joensuu-Kontiolahti ja Joensuu-Liperi suuntien liikenteille 2.6.2025 alkavalle sopimuskaudelle. Palvelutason muutostarpeita on tarkasteltu matkustajamäärien, yhdyskuntarakenteen muutosten, tulleiden asiakaspalautteiden ja asiakaskyselyiden perustella.

Palvelutasossa on kolme luokkaa: kilpailutaso, keskitaso ja perustaso. Perustason liikenne kattaa vain arkipäivien koulu-, opiskelu- ja työmatkayhteydet. Keskitasossa liikennettä on joka päivä aamusta iltaan vilkkaimpaan aikaan ainakin kerran tunnissa ja hiljaiseen aikaan vähintään joka toinen tunti. Kilpailutasossa liikennettä on varhaisesta aamusta myöhäiseen iltaan vilkkaimpaan aikaan vähintään kaksi vuoroa tunnissa ja hiljaiseen aikaan vähintään kerran tunnissa.

Kilpailutason alueita ovat Reijola-Niittylahti, Ylämylly-Honkalampi-Jyrinkylä ja Lehmo-Kylmäoja. Keskitason alueita ovat Hammaslahti sekä sen ja Reijolan välinen osuus, Liperin kk sekä sen ja Ylämyllyn välinen osuus ja Kontiolahden kk, Kontioniemi ja Paihola sekä niiden ja Lehmon välinen osuus. Muut alueet kuuluvat perustasaan. Alueen todellinen palvelutaso voi olla luokitusta parempi.

Palvelutason perusteella suunnitellaan linjasto ja aikataulusto. Palvelutason parannuksia ja muutoksia voidaan tehdä vaiheittain sopimuskauden aikana. Tämä tarkoittaa käytännössä uusien linjojen perustamista, linjojen vuorovälin tihentämistä sekä liikennöintiajan jatkamista aamulla ja illalla vaiheittain.

Palvelutasoon voidaan sisällyttää myös linjoilla käytettävä kalusto.

Seuraavilla linjoilla on ollut käytössä matalalattiabussit:

- 101 Niittylahti-Joensuu-Ylämylly-Jyrinkylä
- 102 Nepenmäki-Joensuu-Ylämylly-Honkalampi-Liperi
- 103 Urheilupuisto-Joensuu-Reijola-Hammaslahti
- 104 Otsola-Joensuu-Reijola-Suhmura-Hammaslahti
- 129 Jyrinkylä-Honkalampi-Ylämylly-Lautasuo
- 201 Joensuu-Mutala-Lehmola-Kylmäoja
- 202 Nepenmäki-Joensuu-Mutala-Lehmola-Kylmäoja-Kontiolahti
- 204 Petäikkölä-Joensuu-Rantakylä-Lehmo-Kylmäoja-Paihola

Seuraavilla linjoilla on ollut käytössä korkealattiaiset seutubussit:

- 112 Joensuu-Särkivaara-Kumpu-Reijola-Joensuu
- 114 Joensuu-Reijola-Niitylahden koulu-Niittylahti
- 124 Liperi-Ylämylly-Jyrinkylä
- 127 Ylämylly-Viinijärvi
- 131 Ylämylly-Vaivio
- 203 Kontiolahti-Kontioniemi
- 205 Joensuu-Vanha Nurmeksentie-Kontiolahti
- 206 Joensuu-Mönni-Jakokoski-Kontiolahti
- 207 Joensuu-liksenniitty-Kulho-Kuurna-Kontiolahti
- 208 Joensuu-Kupluskylä-Lehmo-Kylmäoja-Kontiolahti

211 Kontiolahti-Onttola-Kunnasniemi
212 Joensuu-Lehmola-Kontiolahti
214 Kontiolahti-Kontioniemi-Paihola-Kuurna
215 Kontiolahti-Onttola

Autotyypikohtaisissa kalustovaatimuksissa noudatetaan soveltuvin osin vastajulkaistuja Liikenne- ja viestintävirasto Traficom:n kalustovaatimuksia sekä HSL:n kalustovaatimuksia.

Tarjousasiakirjojen valmistelua varten pyydämme kunnilta lausuntoa alueiden palvelutasosta sekä matalalattiabussien ja seutubussien soveltuvuudesta linjoille. Voidaanko joillakin linjoilla käyttää myös pienkalustoa. Lisäksi onko busseissa tarvetta joihinkin uusiin ominaisuuksiin tai varusteisiin ja tulisiko kalustoa pisteyttää ominaisuuksien tai varusteiden osalta jotenkin.

Valmistelija: joukkoliikennesuunnittelija Timo Lappi

Liikennejärjestelmänsinöörin päätösehdotus:

Seudullinen joukkoliikennejaosto päättää

merkitä saapuneet lausunnot tiedokseen ja pyytää tulevaa tarjouskilpailua varten kunnilta lausuntoa 15.11.2023 mennessä

1. alueiden palvelutasosta,
2. matalalattiabussien ja seutubussien soveltuvuudesta linjoille,
3. voidaanko linjoilla käyttää pienkalustoa,
4. onko busseissa tarve joihinkin uusiin ominaisuuksiin tai varusteisiin ja
5. tulisiko kalustoa pisteyttää ominaisuuksien tai varusteiden osalta.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

SEUJOUKJ 13.12.2023 § 37

Palvelutaso

Joensuun seudun joukkoliikenteen liikennöintikohteiden 2 Hammaslahti-Joensuu-Liperi ja 3 Joensuu-Kontiolahti sopimukset päättyvät 1.6.2025. Kumpaakin kohdetta on liikennöity 16 linja-autolla.

Joensuun seudullinen joukkoliikennejaosto pyysi tulevaa tarjouskilpailua varten kunnilta lausuntoa 15.11.2023 mennessä

1. alueiden palvelutasosta
2. matalalattiabussien ja seutubussien soveltuvuudesta linjoille
3. voidaanko linjoilla käyttää pienkalustoa
4. onko busseissa tarvetta joihinkin uusiin ominaisuuksiin tai varusteisiin
5. tulisiko kalustoa pisteyttää ominaisuuksien tai varusteiden osalta

Joensuun kaupungin lausunto

Joukkoliikennejaoston ehdottamat palvelutasotavoitteet voidaan ottaa tarjouskilpailun lähtökohdaksi, mutta vaikean taloustilanteen johdosta vuorotarjonta tulee määrittää mm. matkustajamäärien odotettu lisäys huomioiden siten, että kustannusvaikutus jää mahdollisimman pieneksi.

Matalalattiabussien ja seutubussien osalta nykyinen käytäntö on jatkossakin hyvä lähtökohta.

Linjoilla voidaan käyttää pienkalustoa silloin, kun pienkaluston matkustuskapasiteetti riittää ja linjan esteettömyystarpeet voidaan täyttää.

Koulukuljetuksiin käytettävien matalalattiabussien osalta tulee selvittää, voidaanko bussit varustaa turvavöin ja mikä on tällaisen varustelun vaikutus kilpailutuskokonaisuuteen.

Kaluston pisteytyksessä tulee olla pisteytys matalalattiabussien käyttövoimalle. Lisäksi on harkittava pisteytystä koulukyydityksissä käytettävien matalalattiabussien turvavyövarustuksesta.

Kilpailutuksessa tulee ottaa huomioon, että tarpeellisia muutoksia voidaan tehdä myös sopimuskauden aikana muun muassa talouden reunaehdot, palvelujen kysyntä, kaupungin kasvu ja palvelurakenteen muutokset huomioiden.

Kontiolahden kunnan lausunto

Kontiolahden kunta esittää kilpailutason alueeksi Lehmo-Kylmäojan aluetta ja keskitason alueiksi Uuro-Kontiolahden, Kontioniemen ja Paiholan alueita. Kontioniemen ja Paiholan alueen yrityksille tehtävän palvelutasokyselyn tuloksien perusteella on seudullisen joukkoliikennejaoston harkittava näillä alueilla palvelutason korottamista kilpailutasoksi tai huomioitava keskitason palvelutasossa tason korottamisen aikoina jolloin asiakasmäärät nousevat. Kontiolahden kunta esittää, että matalalattiabusseja käytetään kilpailutason alueella ja Kontiolahden kirkonkylän liikenteessä sekä seutubusseja muilla keskitason alueilla.

Kontiolahden kunta esittää, että pienkalustoa voidaan käyttää jos se on kokonaistaloudellisesti edullisempaa ja asiakasmäärät antavat siihen mahdollisuuden. Kilpailutuksessa on myös annettava mahdollisuus ajoneuvojen kokoluokan muutoksille.

Kontiolahden kunta esittää, että vähintään koululaisliikenteessä olevissa busseissa on turvavyöt ja alkolukot.

Kontiolahden kunta ei näe tarvetta ominaisuuksien ja varusteiden pisteytykselle.

Liperin kunnan lausunto

Liperin kunnan alueella Honkalampi ja Jyrinkylä nousisivat palvelusomäärittelyssä keskitasolta kilpailutasolle. Palvelutaso esitys ei sisällä palvelutason heikennyksiä. Esitetty palvelutaso on perusteltu. Yksittäisten linjojen osalta linjalle 101 tulee jatkossakin turvata Ylämyllyntien pisto liikenneympyrään saakka. Lisäksi viimeistään sopimuskauden aikana tulee arvioitavaksi mahdollinen lisäauton tarve linjalle 101. Myös "pikavuoroa" kirkonkylältä Joensuuhun on toivottu ja sen toteuttamisen mahdollisuuksia olisi hyvä selvittää vähintään aamun työmatkaliikenteen osalta. Valmisteluvaiheessa on noussut esille myös joitakin pienempiä muutostarpeita Liperin kunnan alueella ajettavissa reiteissä tai niiden aikatauluissa. Mahdollisuuksien mukaan nämä havaitut kehittämiskohteet tulisi huomioida jo tarjouspyynnössä.

Kilpailutuksessa tulisi huomioida riittävän joustavat mahdollisuudet sopimuskauden aikaisiin muutoksiin. Sopimuskaudella uusien reittien tarve realisoituu todennäköisimmin Jyrin (asutuksen laajeneminen) tai Välikankaan (työmatkaliikenne) alueella.

Linjoilla 101, 102 ja 129 liikennöivät tällä hetkellä esteettömät matalalattiabussit, mikä mahdollistaa niin lastenrattaiden kuin rollaattoreiden kanssa matkustamisen. Näiden linjojen jatkaminen matalalattiakalustolla olisi perusteltua.

Linjoilla 124, 127 ja 131 liikennöi seutubussit ja näidenkin linjojen osalta jatko seutubusseilla olisi perusteltua. Nämä ovat koululinjoja ja autoissa tulee olla turvavyöt, mikä toteutuu automaattisesti jatkamalla seutubussikalustolla.

Kaikilla linjoilla voidaan käyttää pienkalustoa, jos se matkustajamäärän puolesta on mahdollista.

Kuntien taloushaasteet jatkunevat pitkälle tulevaisuuteen ja merkittävästi sopimushintaa korottavista uusien ominaisuuksien tai varusteiden vaatimisesta tulisi pidättäytyä.

Mahdollisen uusittavan matalalattiabussikaluston osalta turvavyöt tulisi kuitenkin ottaa minimivaatimuksiksi ainakin linjoille, jotka ajavat teillä, joissa nopeusrajoitus on yli 60 km/h.

Tässä taloustilanteessa uusien ominaisuuksien tai varusteiden vaatimisesta pakollisina tai vapaaehtoisina tulisi pidättäytyä ja sitä kautta näiden pisteyttämiselle ei ole tarvetta.

Palvelutaso kohteet 2 ja 3

Liikennepalvelulain tultua voimaan 1.7.2018 joukkoliikenteen palvelutason määrittely ei ole enää joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen lakisääteinen tehtävä. Palvelutasotavoitteilla voidaan kuitenkin kuvata sitä, millaisia joukkoliikenteen palveluja alueella halutaan tarjota ja millaiseksi toimivaltainen viranomainen pyrkii kehittämään alueen joukkoliikennepalveluja.

Tarjouskilpailua varten päivitetään vuonna 2018 hyväksytty palvelutaso Joensuu-Hammaslahti, Joensuu-Kontiolahti ja Joensuu-Liperi suuntien liikenteille 2.6.2025 alkavalle sopimuskaudelle. Palvelutason muutostarpeita on tarkasteltu matkustajamäärien, yhdyskuntarakenteen muutosten, tulleiden asiakaspalautteiden ja asiakaskyselyiden perustella.

Palvelutasossa on kolme luokkaa: kilpailutaso, keskitaso ja perustaso. Perustason liikenne kattaa vain arkipäivien koulu-, opiskelu- ja työmatkayhteydet. Keskitasossa liikennettä on joka päivä aamusta iltaan viikkaimpaan aikaan ainakin kerran tunnissa ja hiljaiseen aikaan vähintään joka toinen tunti. Kilpailutasossa liikennettä on varhaisesta aamusta myöhäiseen iltaan viikkaimpaan aikaan vähintään kaksi vuoroa tunnissa ja hiljaiseen aikaan vähintään kerran tunnissa.

Kilpailutason alueita ovat Reijola-Niittylahti, Ylämylly-Honkalampi-Jyrinkylä ja Lehmo-Kylmäoja. Keskitason alueita ovat Hammaslahti sekä sen ja Reijolan välinen osuus, Liperin kk sekä sen ja Ylämyllyn välinen osuus ja Kontiolahden kk, Kontioniemi ja Paihola sekä niiden ja Lehmon välinen osuus. Muut alueet kuuluvat perustasaan. Alueen todellinen palvelutaso voi olla luokitusta parempi.

Palvelutason perusteella suunnitellaan linjasto ja aikataulusto. Palvelutason parannuksia ja muutoksia voidaan tehdä vaiheittain sopimuskauden aikana. Tämä tarkoittaa käytännössä uusien linjojen perustamista, linjojen vuorovälin tihentämistä sekä liikennöintiajan jatkamista aamulla ja illalla vaiheittain. Matalalattiabusseja ja seutubusseja käytetään linjoilla kuntien toiveiden mukaisesti.

Valmistelija: joukkoliikennesuunnittelija Timo Lappi

Liikennejärjestelmänsinöörin päätösehdotus:

Seudullinen joukkoliikennejaosto päättää, että

hyväksyy esitetyt Joensuun seudun joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet kohteille 2 ja 3

palvelutasotavoitteet tulevat voimaan 2.6.2025 ja ovat voimassa toistaiseksi, samalla kumoutuu seudullisen joukkoliikennejaoston 12.4.2018 §14 päättämä palvelutaso kohteissa 2 ja 3

kuntien lausunnoissa esille tulleet seikat tulee huomioida tarjouskilpailun valmistelussa.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Joensuun seudun joukkoliikenteen liikennöintikohteiden 2 Hammaslahti-Joensuu-Liperi ja 3 Joensuu-Kontiolahti sopimukset päättyvät 1.6.2025. Kumpaakin kohdetta on liikennöity 16 linja-autolla.

Joensuun seudullinen joukkoliikennejaosto pyysi tulevaa tarjouskilpailua varten kunnilta lausuntoa 31.5.2023 mennessä

1. sopimusajan pituudesta ja
2. sopimusmallista.

Sopimusaika

Uudeksi sopimusajaksi esitimme 4, 5 tai 7 vuotta sekä optio 1-3 vuotta. Sopimus ei saa päättyä samaan aikaan Joensuun paikallisliikenteen sopimuksen kanssa vuonna 2028 tai 2031.

Joensuun lausunnon mukaan sopimusajan pituudeksi sopivin on seitsemän vuoden sopimusaika ja lisäksi mahdollinen kolmen vuoden optiokausi. Tämä olisi myös tarjoajien kannalta optimaalinen ratkaisu liikennöintikalustoinvestoinnin näkökulmasta, mikä voi näkyä myös tilaajalle edullisempänä hinnoitteluna.

Kontiolahden kunta esittää lausunnossaan sopimusajan pituudeksi 4 vuotta ja optioksi 1+1+1 vuotta. Sopimusajan pituudessa on huomioitava teknologian kehitys ja sen tuomat erilaiset mahdollisuudet puhtaampaan ja edullisempaa liikennöintiin. Kontiolahden kunta on myöhemmin ilmoittanut hyväksyvänsä myös 7+3 vuoden sopimuksen.

Liperin kunnan lausunnon mukaan sopimusajan tulisi olla riittävän pitkä, jotta uuden kaluston vaatimat investoinnit eivät tarpeettomasti nosta yksikköhintoja.

Sopimusajaksi esitämme 2.6.2025 alkaen seitsemän (7) vuotta ja kolmen (3) vuoden optiokausi, jos molemmat sopijapuolet sen hyväksyvät. Optiokauden käytöstä esitämme sovittavan 31.5.2030 mennessä. Täten sopimus päättyy 2032 tai 2035.

Sopimusmalli

Liikennöitsijöille maksetaan liikennöinnistä kuukausittain jälkikäteen.

Päättyvissä sopimuksissa on ollut käytössä kannusteurakkamalli, jossa on ollut vuosihinta ja muutokset tehdään yksikköhinnoilla (autopäivä, linjatunti, linjakilometri). Kannusteurakkamallissa on maksettu vuoden ajan kiinteää korvausta, minkä jälkeen 30 %:n osuus on sidottu matkustajamäärään. Ongelmana on ollut, etteivät muutoksissa käytettävät yksikköhinnat ole aina olleet suhteessa vuosihintaan eikä kuukausihinta huomioi kausivaihteluita.

Paikallisliikennekohteessa on käytössä Suomessa yleinen bruttomalli, jossa liikennöitsijälle maksetaan yksikköhintojen (autopäivä, linjatunti, linjakilometri) mukaan ajetusta liikenteestä. Liikennöitsijälle voidaan myös maksaa laatupalkkiota asiakastyytyväisyystutkimuksen ja liikennöintivarmuuden perusteella. Ajamattomien vuorojen ja palvelurikkeiden perusteella korvausta voidaan vähentää tai sanktioida.

Kohteissa 2 ja 3 esitetään siirtymistä bruttomalliin kuten kohteessa 1 Joensuun paikallisliikenne. Kaikki kunnat kannattivat lausunnoissaan bruttomalliin siirtymistä.

Valmistelija: joukkoliikennesuunnittelija Timo Lappi

Liikennejärjestelmänsinöörin päätösehdotus:

Seudullinen joukkoliikennejaosto päättää, että

sopimusaika on 2.6.2025 alkaen seitsemän (7) vuotta ja kolmen (3) vuoden optiokausi, jos molemmat sopijapuolet sen hyväksyvät,

optiokauden käytöstä päätetään 31.5.2030 mennessä,

sopimusmalliksi tulee bruttomalli, liikennöintikorvaukset maksetaan kuukausittain jälkikäteen tarjouksessa annetuilla yksikköhinnoilla toteutuneen liikenteen mukaan kannustimet ja sanktiot otetaan käyttöön ja

kuntien lausunnoissa esille tulleet seikat tulee huomioida tarjouskilpailun valmistelussa.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.